

LATVIJAS ZINĀTNES PADOME
KONSULTATĪVĀS ZINĀTNIĒKU PADOMES SĒDE

Konsultatīvā zinātnieku padome izveidota ar
Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 28. oktobra rīkojumu Nr. 39
(grozīts ar Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 9. decembra rīkojumu Nr. 51 un ar
Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 18. decembra rīkojumu Nr.52))

Protokols Nr. 2

**Sēde notiek attālināti,
izmantojot videokonferences platformu *Zoom***

2021. gada 26. februārī

Plkst. 14.00

Sēdē piedalās:

LZP KZP locekļi

Tālis Juhna

LZP KZP priekšsēdētājs, LZP Inženierzinātņu un tehnoloģiju ekspertu komisijas pārstāvis

Eduards Baķis

LZP KZP priekšsēdētāja vietnieks, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pārstāvis

Alvis Brāzma

Latvijas izcelsmes diasporas pārstāvis

Raivis Bičevskis

LZP Humanitāro un mākslas zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis

Jānis Gardovskis

LZP Medicīnas un veselības zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis

Baiba Rivža

LZP Sociālo zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis

Biruta Bankina

LZP Lauksaimniecības, meža un veterināro zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis

Aigars Jirgensons

LZP Dabaszinātņu ekspertu komisijas pārstāvis

Dmitrijs Stepanovs

Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvis

Pieaicinātie pārstāvji:

Ingmārs Kreišmanis

LZP Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs

Inta Volodko

Latvijas Zinātnieku savienības pārstāvis

Elita Zondaka

Valsts izglītības attīstības aģentūras pārstāve

Sēdē nepiedalās:

Ivars Kalviņš

Latvijas Zinātņu akadēmijas pārstāvis

Sēdi protokolē:

Evita Viļumsone

LZP Administratīvās nodaļas juriskonsulte

SĒDES DARBA KĀRTĪBA

1. Informācija par LZP KZP personālsastāva maiņu saistībā ar LZP KZP nolikuma 3. punkta grozījumiem (T. Juhna – LZP KZP priekšsēdētājs);
2. Prezentācija “Latvijas Zinātnes padomes stratēģija” (Ingmārs Kreišmanis – LZP Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs);
3. LZP stratēģijas apspriešana;
4. Dažādi jautājumi.

1. Informācija par LZP KZP personālsastāva maiņu saistībā ar LZP KZP nolikuma 3. punkta grozījumiem

(T. Juhna, D. Stepanovs, E. Viļumsone)

T. Juhna iepazīstina attālināti klātesošos ar sēdes darba kārtību un norāda, ka sēde tiks ierakstīta. Vaicā, vai visi LZP KZP locekļi tam piekrīt.

Visi piekrīt.

T. Juhna informē, ka saskaņā ar LZP Konsultatīvās zinātnieku padomes nolikuma 3. punkta grozījumiem, LZP KZP sastāvam ir pievienojies eksperts bez balsstiesībām – Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvis, *dr. chem.* Dmitrijs Stepanovs. T. Juhna vaicā, vai LZP ir saņēmusi oficiālu vēstuli no Ekonomikas ministrijas par deleģēto pārstāvi LZP KZP? E. Viļumsone paskaidro, ka Ekonomikas ministrija savu pārstāvi darbam LZP KZP deleģēs tuvākajā laikā, un minētās ministrijas kolēģiem tika nosūtīta *zoom* saite dalībai šajā sēdē klausītāju statusā.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

2. Prezentācija “Latvijas Zinātnes padomes stratēģija”

(T. Juhna, I. Kreišmanis)

T. Juhna informē, ka visiem LZP KZP locekļiem tika nosūtīts LZP stratēģijas projekts un LZP Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs I. Kreišmanis vēlas tos prezentēt.

Notiek LZP stratēģijas prezentācija. I. Kreišmanis informē, ka par LZP stratēģiju uzdotos jautājumus izskatīs darba grupa, kurā būs LZP pārstāvji, kolēģi no Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) Elita Zondaka un Ineta Kurzemniece, kā arī no Izglītības un zinātnes ministrijas - Jānis Paiders.

3. LZP stratēģijas apspriešana

(T. Juhna, B. Rivža, I. Kreišmanis, E. Zondaka, J. Gardovskis, D. Stepanovs, R. Bankina, A. Brāzma)

T. Juhna pateicas I. Kreišmanim par prezentāciju norāda, ka ir iespēja paust viedokli par stratēģiju un aicina uzdot jautājumus.

B. Rivža vaicā – stratēģijā ir noteikts, ka darbības virziena mērķis - Cilvēkresursu piesaiste zinātnei un attīstība, akadēmiskā un zinātniskā personāla mobilitāte - ir nodrošināt akadēmiskā personāla (t.sk. doktorantūras) mobilitātes, augsti kvalificētu speciālistu un zinātnieku piesaistes un pieredzes apmaiņas iespējas. Kā to nodrošināt? Kādi ir instrumenti? Pretim ir jābūt kontroles mehānismam. Līdz šim tā nav bijusi LZP kompetence, stratēģijā daudzi jautājumi attiecas uz VIAA un tās funkcijām, bet pagaidām jautājums par LZP un VIAA reorganizāciju ir atlikts līdz gada beigām. Vai pēc reorganizācijas varēs visu stratēģijā plānoto izpildīt?

I. Kreišmanis atbild, ka pašreiz ievirzām galvenos mērķus saistībā ar zinātnes pamatnostādņem, vēlamies no zinātniekiem iegūt atgriezenisko saikni, uzbūvēt “karkasu” stratēģijai un tad uzstādīt konkrētos kritērijus kontroles un izpildes mehānismiem. VIAA un LZP reorganizācija ir atlikta uz gada beigām, bet par cik stratēģija ir vidēja termiņa, tad abas iestādes to veido kopā.

E. Zondaka paskaidro, ka patreiz tiek izstrādāti prioritārie darbības virzieni, kam sekos apraksti, un rīcības plānos būs norādīts – kā uzstādītos mērķus izpildīt.

J. Gardovskis uzdod jautājumu – lūdzu konkrētāku skaidrojumu par tenūras izveidi, vai tā ir labi apdomāta koncepcija, jo attieksme pret to ir divējāda un izraisa daudz jautājumu? Kā LZP ir iesaistīta šā jautājuma risināšanā?

I. Kreišmanis atbild, ka tenūras jautājumu plāno Izglītības un zinātnes ministrija, konkrētu plānu LZP attiecībā uz šo nav.

D. Stepanovs norāda, ka akadēmiskās karjeras modeļa maiņa ir plānots pasākums, projekts sagatavots uz trīs gadiem, tas tiks izdiskutēts, uzklauts tiks ikviena viedoklis, aicina jautājumus sūtīt uz dmitrijs.stepanovs@izm.gov.lv un norāda, ka visiem LZP KZP locekļiem tiks nosūtīts uzaicinājums apspriest tenūras projektu, un tam var tikt veltīta atsevišķa LZP KZP sēde.

A. Brāzma uzdod jautājumu – kāda ir LZP KZP loma LZP stratēģijā? Galvenā loma stratēģijā ir tieši punktiem, kas izpildāmi, bet nav saprotams, kas īsti būtu darāms LZP KZP? Vai ir doma formalizēt LZP KZP uzdevumus?

I. Kreišmanis atbild, ka LZP KZP galvenā loma ir sniegt priekšlikumus zinātnes un tehnoloģiju attīstības politikas jomā (tai skaitā par tenūras izveidi), LZP KZP ir padomdevēja funkcija. T. Juhna skaidro, ka LZP KZP nolikumā ir noteiktas LZP KZP locekļu tiesības un pienākumi.

B. Bankina uzdod jautājumu D. Stepanovam – vai tenūras projekta realizācijai ir pietiekoši finanšu resursi? D. Stepanovs atbild, ka ir piešķirts finansējums Eiropas Savienības Strukturālo reformu atbalsta programmas ietvaros, un turpmāk tas tiks iestrādāts likumdošanā.

B. Rivža norāda, ka no visas sarunas nav kļuvis skaidrs, kas notiks ar grantiem? Kā ar fundamentālo un lietišķo pētījumu un valsts pētījumu programmām? Par to nav skaidrības.

D. Stepanovs atbild, ka fundamentālo un lietišķo pētījumu un valsts pētījumu programmas ir no valsts budžeta finansētas pētījumu pamatprogrammas, tās turpinās attīstīties. Nacionālajā attīstības plānā ir ietverts septiņu gadu pieaugums un, ja šobrīd stratēģijā tas nav pagaidām skaidri nolasāms, tad, strādājot pie stratēģijas teksta, tam vajadzētu parādīties.

E. Zondaka vēlas pieminēt, ka virziens nekur nav pazudis, tas redzams stratēģijā pie cilvēkresursu attīstības.

T. Juhna norāda, ka stratēģijas izstrāde šobrīd ir attīstības stadijā, varbūt būtu iespējams LZP norādīt kādu laika posmu, - cik bieži vajadzētu šo stratēģiju pārskatīt, prezentēt, lai pilnvērtīgi varētu iegūt šo atgriezenisko saiti. Vajadzētu divas reizes gadā, lai būtiskās lietas izrunātu.

I. Kreišmanis norāda, ka stratēģija tiks izstrādāta pilnībā, detalizēti, pa sīkumiem, izsūtīta visiem LZP KZP locekļiem, kur būs konkrēti uzdevumi, mērķi, un izpildes instrumenti. Lūdz visiem

iesūtīt jautājumus un ieteikumus tālākai stratēģijas izstrādei uz e-pastu ingmars.kreismanis@lzp.gov.lv.

Nolemj: izteikt lūgumu visiem LZP KZP locekļiem sūtīt jautājumus un ieteikumus LZP uz norādīto e-pastu.

4. Dažādi jautājumi

(T. Juhna, E. Baķis, R. Bičevskis, I. Kreišmanis, D. Stepanovs, B. Bankina, J. Gardovskis, A. Jirgensons, B. Rivža, I. Volodko)

I. Latvijas Jauno zinātnieku apvienības ieteikumi LZP stratēģijas izstrādei

T. Juhna lūdz izteikties Latvijas Jauno zinātnieku apvienību, kura sagatavojusi prezentāciju ar priekšlikumiem stratēģijas izstrādē.

E. Baķis prezentē un sniedz konkrētus ieteikumus LZP stratēģijas izstrādei.

Pēc prezentācijas T. Juhna pateicas E. Baķim un Latvijas Jauno zinātnieku apvienībai par ieteikumiem, arī I. Kreišmanis saka "Paldies" un norāda, ka lielu daļu no ieteikumiem ir iecere attīstīt, un ieteikumi noteikti tiks ņemti vērā.

T. Juhna lūdz klātesošos paust viedokli par ieteikumiem un prezentāciju.

R. Bičevskis uzdod jautājumu par LZP kapacitāti un personālsastāvu, ņemot vērā faktu, ka stratēģijā norādīts ļoti daudz uzdevumu, vai LZP spēj visu paveikt cilvēkresursu ziņā?

I. Kreišmanis norāda, ka kapacitāti patiešām nepieciešams stiprināt gan konkrētās zinātnes nozarēs, gan darbam ar atvērtajām zinātnēm, atvērtiem datiem un pētniecības infrastruktūras jautājumos, turklāt stratēģijā nav iezīmēti ikdienas darbi, kas prasa daudz laika un administratīvos resursus, tāpēc LZP veiks aprēķinus un iesniegs priekšlikumus Izglītības un zinātnes ministrijai t.s. kapacitātes celšanas projektiem.

D. Stepanovs papildus norāda, ka stratēģija nav tikai formāls dokuments, tā jāizstrādā kā jēgpilns dokuments un jāskatās, kā tā palīdz uzlabot zinātnes pārvaldību arī tālākā, septiņu gadu periodā. Valsts pārvaldē ir gada plāni katrā iestādē, ir trīs gadu plāni, tomēr plānot vajadzētu arī ilgtermiņā.

J. Gardovskis piemetina, ka stratēģijas "apakšā" ir jābūt stratēģijas ieviešanas plānam ar skaidriem uzdevumiem un pasākumiem, pie kam ļoti būtiska loma ir finansējumam. Bieži vien jauniem zinātniekiem piedāvātais atalgojums un iespējas zinātnes nozarē nav interesantas. Nav jēgas patētiskiem, skaļiem saukļiem, ja cilvēkresursu piesaistei nav naudas. No finansējuma lielā mērā ir atkarīga šīs stratēģijas izpilde, lai tā nepalik tikai "uz papīra".

A. Jirgensons izsaka priekšlikumu kā atsevišķu uzdevumu stratēģijā noteikt specifisko rādītāju - darbības indikatoru izveidi, ko savā prezentācijā minējusi Latvijas Jauno zinātnieku apvienība. Daļa no darbības indikatoriem LZP jau tiek monitorēta, bet varbūt stratēģijā to nepieciešams noteikt kā pastāvīgu uzdevumu.

LZP KZP locekļi diskutē par darbības indikatoru ieviešanas nepieciešamību, apspriež, kā notiek rādītāju (tai skaitā specifisko rādītāju) monitorēšana visā valstī gan makro un mikro līmeņos, institūciju līmeņos, vai jēgpilni ir radīt citu monitorēšanas sistēmu jeb pievienoties jau esošajai, to uzlabojot. Diskusija notiek par Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas atbalsta programmas "Apvārsnis" jeb *Horizon* projektiem, nacionālo kontaktpunktu, projektu datu banku, kā arī rezultatīvajiem indikatoriem, kā arī citiem jautājumiem.

Nolemj: nākamo LZP KZP sēdi rīkot pēc jautājumu un ieteikumu par prezentāciju “Latvijas Zinātnes padomes stratēģija” saņemšanas un iestrādāšanas tajā.

II. Latvijas Zinātnieku savienības vēstule

T. Juhna informē, ka Latvijas Zinātnes padome ir saņēmusi Latvijas Zinātnieku savienības (LZS) 2021. gada 18. februāra vēstuli “Par Latvijas Zinātnieku savienības pārstāvja iekļaušanu Latvijas Zinātnes padomes konsultatīvās padomes sastāvā”, kurā izteikts lūgums rast iespēju piedalīties LZP KZP darbā LZS pārstāvim .

LZP KZP locekļi diskutē par šo tēmu un secina, ka LZP KZP balsstiesīgo locekļu skaits ir noteikts Ministru kabineta 2020. gada 30. jūnija noteikumu Nr. 408 “Latvijas Zinātnes padomes nolikums” 14. punktā, savukārt LZP KZP nolikums un tā grozījumi tiek apstiprināti ar izglītības un zinātnes ministra rīkojumu, tāpēc, lai iekļautu LZS pārstāvi LZP KZP sastāvā, būtu nepieciešams grozīt minētos normatīvos aktus.

Tomēr LZP KZP nolikuma 6.2. apakšpunkts nosaka, ka padomei ir tiesības uzaicināt uz padomes sēdēm ar padomdevēju tiesībām (bez balsstiesībām) nozaru ministriju, kuru pārraudzībā atrodas augstskolas un zinātniskās institūcijas, pārstāvjus, attiecīgās tautsaimniecības un zinātnes nozares speciālistus no valsts un pašvaldību institūcijām un nevalstiskām organizācijām, fiziskās personas ar pieredzi attiecīgajā nozarē, kā arī citu valsts un nevalstisko institūciju pārstāvjus ieteikumu un viedokļu sniegšanai padomei, tāpēc LZP KZP var aicināt LZS pārstāvi turpmāk piedalīties LZP KZP sēdēs.

Par cik LZS pārstāvei Intai Volodko tikai nosūtīts *zoom* uzaicinājums piedalīties sēdē, viņai tiek uzdots jautājums, vai LZS pārstāve piekrīt šādai turpmākajai sadarbības kārtībai? I. Volodko atbild, ka “jā”.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

III. Informācija par 2021. gada Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu konkursu

D. Stepanovs informē, ka šogad Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu konkursu paredzēts izsludināt 3. maijā, mēnesi pirms tā apstiprināšanas konkursa nolikums būs publiski pieejams apspriešanai, šobrīd tas tiek izstrādāts. Projektu konkursam varēs pieteikties līdz 2021. gada 31. augustam.

Klātesošie diskutē par konkursa nolikuma projekta saturu, konkursa finansējumu, diferencētu maksimālo projekta finansējumu un citiem jautājumiem.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

Sēdi slēdz: plkst. 15.40

LZP KZP priekšsēdētājs

T. Juhna

Protokoliste

E. Viļumsone